

Gevaarlijk rijgedrag blijkt vaak de sociale norm te zijn

In het najaar van 2009 peilde het Observatorium voor de Verkeersveiligheid voor de derde keer naar de mening van de Belgische bestuurders over verschillende verkeersveiligheidsthema's. Voor het onderzoek werden 1500 in België wonende bestuurders geïnterviewd. In 2010 publiceerde het Observatorium een eerste rapport met een overzicht van de globale evoluties sinds 2003 en 2006. Binnenkort verschijnt er een tweede rapport met gedetailleerdere resultaten van deze attitudes.

Ervaringen als passagier en persoonlijke normen = belangrijk

Belgische bestuurders die meerijden met anderen voelen zich om verschillende redenen wel eens onveilig in de auto. 1 op 5 bestuurder verklaart zich in de laatste 3 jaar onveilig gevoeld te hebben enerzijds omdat de bestuurder vermoeid was (20%), anderzijds omdat de bestuurder aan het telefoneren was (21%). Opmerkelijk is dat 37% van de Belgische bestuurders zich als passagier wel eens onveilig gevoeld heeft omwille van de snelheid waarmee de chauffeur reed. 44% sprak de chauffeur zelfs al eens aan om wat trager te rijden.

Naast de ervaringen als passagier werd er ook gepolst in welke mate men een bepaald rijgedrag aanvaardbaar vindt. Er blijkt een duidelijk verband te bestaan tussen het aanvaardbaar vinden van een bepaald rijgedrag en het vertonen van dergelijk gedrag. Deze relatie dient in rekening gebracht te worden bij de communicatie over gevaarlijk rijgedrag.

Snel rijden = norm(aal)?!

28% vindt het aanvaardbaar om 140km/h te rijden op een autosnelweg zonder verkeer. 50km/h rijden in een zone 30 wordt even (on)aanvaardbaar bevonden als verkeerd parkeren (respectievelijk 34% en 30% vindt dit onaanvaardbaar gedrag). Dit leidt tot de verontrustende vaststelling dat snel rijden vaak sociaal aanvaard blijkt te zijn. De Belgische bestuurder voelt zich ook veilig in zijn (snelle) wagen en denkt dat de kans op een ongeval klein is. 1 op 3 denkt dat de kans op een ongeval niet vergroot wanneer hij 10km/h sneller rijdt dan toegelaten. Algemeen is slechts de helft van de bestuurders bang voor een ongeval bij snel rijden. De risico-inschatting ligt dus redelijk laag. Daarenboven verklaart meer dan de helft van de bestuurders wel eens snel te rijden. Zo zegt 57% wel eens 70km/h te rijden in de bebouwde kom. Eén vierde van de bestuurders (26%) vindt dat de snelheidslimieten doorgaans op niet-aanvaardbare niveaus zijn vastgesteld. Dit ligt in lijn met het resultaat dat 1 op 3 bestuurders (33%) vindt dat de regels voor snelheid onmogelijk te respecteren zijn. 7 op 10 bestuurders passen hun snelheid aan omdat men riskeert geflitst te worden. Overigens vindt men de straffen voor snelheidsovertredingen al streng genoeg (62% akkoordantwoorden).

Rijden onder invloed = nultolerantie?

13% van de respondenten verklaart de laatste maand één of meerdere keren onder invloed van alcohol gereden te hebben. Redenen om de alcoholconsumptie aan te passen zijn (i) de kans op een alcoholcontrole (58%) of (ii) de verhoogde kans op een ongeval (60%). Toch verklaart 15% van de bestuurders altijd al gedronken te hebben en nog nooit een ongeval te hebben gehad. Dit gegeven maakt het moeilijk om het gevaarlijke rijgedrag van deze bestuurders aan te passen. Verder blijkt 1 op 5 bestuurders (23%) in de afgelopen 3 jaar geweigerd te hebben mee te rijden met een andere chauffeur omdat hij dacht dat die onder invloed van alcohol en/of drugs was. Een gelijkaardig percentage (19%) is wel al meegereden met een chauffeur die vermoedelijk onder invloed was. Jonge bestuurders,

tussen 18 en 29 jaar oud, rijden het vaakst mee (37%) maar weigeren dit ook het vaakst (36%).

Er is een ruim draagvlak voor het aanpakken van rijden onder invloed van alcohol en/of drugs. Drie vierde van de bestuurders (76%) vindt dat de straffen hiervoor strenger zouden moeten zijn. Het invoeren van de maatregel om bestuurders die meer dan 1 keer betrappt werden op dronkenschap te verplichten om een alcoholslot te installeren, kent het meeste bijval. Bijna 8 op 10 respondenten gaan hiermee akkoord (77%). Daarenboven vindt 73% dat er voor beginnende bestuurders (minder dan 2 jaar rijbewijs) best een nultolerantie mag ingevoerd worden.

Gordel = gewoonte

Het nut van de gordel vooraan is algemeen gekend (88%) en men beseft dat het nodig is de gordel te dragen ook bij lage snelheden (83%). 8 op 10 bestuurders (82%) weten dat de gordel achterin ook levens redt voorin maar 7 op 10 (73%) vinden dat het ook echt nodig is de gordel achteraan te dragen. 1 op 3 (31%) voelt zich toch op zijn gemak achteraan wanneer hij de gordel niet draagt. 87% beweert dat de gordel dragen als chauffeur een gewoonte is. Bovendien beweren 7 op 10 chauffeurs hun passagiers aan te sporen de gordel te dragen. 1 op 2 autobestuurders (53%) blijkt schrik te hebben om in een noodsituatie te blijven vastzitten in de gordel.

Binnen de groep die wel eens kinderen kleiner dan 1,35m vervoert in een auto, beweert 81,5% van de automobilisten deze kinderen altijd veilig te vervoeren. 97% van deze groep weet dat het gevaarlijk is om een kind te vervoeren op een niet correcte manier. 87% (bijna 10% minder) acht het ook echt noodzakelijk het juiste kinderbeveiligingssysteem te gebruiken bij korte trips. Verder zijn kinderen het gewoon om zich vast te klikken (88% akkoordantwoorden), en beweren de bestuurders voor het vertrek te controleren of de kinderen goed zijn vastgemaakt (90%). Maar amper de helft (52%) van de bestuurders die kinderen vervoeren, vindt de handleiding duidelijk. Dat doet twijfels rijzen of men de kinderzitjes wel juist gebruikt. Hier is nood aan verder en diepgaander onderzoek.

Telefoneren = gevaarlijk maar gangbaar

De Belgische bestuurder schat het gevaar van bellen en rijden juist in. 88% van de autobestuurders weet dat mobiel bellen tijdens rijden zowel zorgt voor cognitieve afleiding als voor fysieke afleiding. Toch verklaart 1 op 3 (37%) wel eens te rijden en te bellen met de gsm in de hand en 1 op 4 (25%) durft wel een sms te versturen tijdens het autorijden. Naar eigen zeggen gebeurt dit eerder zelden. Het percentage dat vaak tot altijd belt/sms't tijdens het rijden daalt significant met de leeftijd (van respectievelijk 23% en 18% bij de 18-29 jarigen tot 1% en 1% bij de +63 jarigen). Anderzijds heeft 79% van de automobilisten de indruk dat iedereen wel eens telefoneert tijdens het rijden. Deze gepercipieerde sociale norm maakt het moeilijk om dit gevaarlijk rijgedrag te veranderen.

Conclusie

Het wordt meer en meer duidelijk dat de aanvaardbaarheid van een bepaald rijgedrag en de gepercipieerde sociale norm een belangrijke rol spelen in het gedrag van de Belgische autobestuurder. Een aantal vastgestelde attitudes en gedragingen blijven sterk verontrusten. Om deze om te buigen en de automobilisten aan te zetten tot veilig gedrag, is het belangrijk om in te spelen op de sociale norm, zoals dat onder andere gebeurt in de Go For Zero-acties.